

У 11

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П.Драгоманова

У ІФАН

УДК 378.013+780.71

吳伊芳

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ УКРАЇНИ І КИТАЮ ДО РОБОТИ В
УМОВАХ ПОЛКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ - 2012

8423

НБ НПУ ім. М.П. Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, м. Одеса

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент,
РЕБРОВА Олена Євгенівна,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії.

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор
КУЧМЕНКО Єлеонора Миколаївна,
Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України, професор кафедри соціології та соціально-гуманітарних дисциплін;

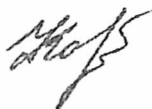
кандидат педагогічних наук, доцент
ГУСЕЙНОВА Лариса Василівна,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя,
декан факультету культури і мистецтв.

Захист відбудеться 12 вересня 2012 року о 16 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному університеті імені М.П.Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова за адресою: 01601, м.Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий «6» серпня 2012 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А.В.Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Під впливом бурхливих перетворень суспільства швидко змінюється і сучасний освітній простір. Одним із факторів, які впливають на процес динамічних інновацій в освіті, є стійка тенденція глобалізації та інтернаціоналізації освітнього простору, що якісно змінює полікультурний «профіль» багатьох держав. У проекті Концепції державної цільової національно-культурної програми підтримки культури і мистецтва на 2011-2015 роки та інших директивних документах підкреслено актуальність застосування мистецтва у вирішенні завдань національної та інтернаціональної політики. У зв'язку з цим по-новому розглядаються положення національної і полінаціональної стратегії виховання молоді на основі етнічних цінностей, у тому числі й музичних. У цьому контексті актуалізується діалог культур, обмін, трансформація та екстраполяція певних педагогічних доктрин до освітньо-виховних традицій тих культур, які потребують модернізації змісту і форм вищої системи освіти. Прикладом стає творче переосмислення, узагальнення та адаптація української мистецької освіти, яка відноситься до загальноосвітніх освітніх пріоритетів, до китайських освітньо-виховних традицій в галузі педагогіки мистецтва.

Незважаючи на актуальність педагогічних завдань національної політики, що є спільними для держав України і Китаю, на акцентуацію національної основи педагогіки взагалі, на арену сучасного освітнього простору стрімко входять нові категорії: «полікультурність», «полікультурна освіта», «полікультурне середовище», «полікультурне виховання». Вони застосовуються в педагогіці й, зокрема, в педагогіці мистецтва, у контексті культуровідповідних засад освіти. Їх поява зумовлена глобалізацією суспільства, з одного боку, та домінуванням принципів демократизації та гуманізації освіти – з іншого.

У сучасному суспільстві полікультурна освіта стає об'єктивною вимогою. В якості проблеми дослідження ця педагогічна інновація відобразилася в концепціях мультикультурної освіти І. Алексашенкової, О. Аракелян, Т. Поштарьової, Д. Чупалової, J. Banks, G. Gay, M. Craft, C. Sleeter, інших. На Україні ця проблема стала предметом вивчення Г. Абібуласової, О. Алексеевої, О. Гриви, О. Гуренко, С. Дрожжиної, М. Іванюк, І. Квасниці, В. Кузьменка, О. Мілової, Я. Полякової, Г. Розлуцької, Н. Якси та інших науковців. Серед китайських вчених проблеми мультикультури стають все більш актуальними у зв'язку з бурхливою інтеграцією Китаю у світове співтовариство. Вчені Ван Сі, Чжен Тю Юе, Ван Дандан, Го Сяо Чень, Чжі Цзінь Чжоу, Хуан Чженцзе, Ян Суйжун актуалізують у своїх роботах проблему створення спеціальних робочих планів, які дозволять підвищити рівень професійної підготовки майбутніх фахівців, представників усіх національностей та етносів.

Отже, сьогодні полікультурність як феномен глобалізованого світу стає актуальним предметом побудови нових концептуальних підходів до вирішення педагогічних національно-державних завдань багатьох країн світу, склад яких не є моноетнічним. Полікультурна освіта у своєму педагогічному ресурсі активно

використовує народну педагогіку, цінності етносів, їх культурних традицій, у тому числі й музичний фольклор, надбання народної художньої творчості. Це актуалізує проблематику полікультурності в мистецькій освіті, зокрема, в музичному навчанні, що знайшло відображення у дослідженнях таких учених, як В. Гаснюк, Л. Гусейнової, А. Ленд'єл-Сяркевич, Сай До Чі, Так Тяч, О. Хоружої, Цао Ян. Незважаючи на зростаючий інтерес до проблематики полікультурності, у педагогічній теорії і практиці, зокрема, музичній, існує низка суперечностей між:

- обґрунтованими та узагальненими положеннями теорії полікультурної освіти і відсутністю їх теоретико-концептуального осмислення як проблеми мистецької освіти з урахуванням сучасних моделей етнохудожнього міжкультурного діалогу, зокрема «Схід-Захід», «Україна-Китай»;
- теоретичними розробками компетентнісного підходу до підготовки вчителя музики та відсутністю узагальнених положень щодо його компетентності стосовно роботи в умовах полікультурного середовища;
- швидким темпом виникнення полікультурних освітніх просторів й уповільненими темпами їх методичного забезпечення;
- реальними полікультурними умовами роботи вчителя музики і відсутністю його цілеспрямованої, системної фахової підготовки до мінливого педагогічного поліетнічного середовища.
- між етнічним розмаїттям музичного мистецтва і вибірково обмеженим застосуванням його надбань у фаховій підготовці майбутніх учителів музики.

Крім того, уявляється недостатнім традиційне використання музичної народної творчості, фольклору в підготовці вчителя музики як от: надбання культурної народної спадщини (Вей Дзюнь, М. Дмитренко, Л. Масол, О. Отич, М. Стельмахович, Чан Ліян); засобу творчого самовираження студента (Т. Карпенко, О. Шпортун), що не враховує потужний педагогічний потенціал музичного фольклору (Ю. Ледняк, Л. Майковська, Г. Ніколаї, Чжан Цзюнь), який впливає на художній розвиток школярів (Н. Батюк) в дусі національного і полінаціонального виховання (С. Садовенко, К. Яснін). Отже, цей аспект як резерв полікультурної освіти залишається мало дослідженим. Питання підготовки майбутнього вчителя музики з точки зору полікультурної проблематики в сучасних дослідженнях представлений регіональним контекстом (Л. Каланорян, О. Реброва, Л. Тарасова, Н. Туравець, О. Яковлева); компетентнісним підходом і питаннями формування спеціальних якостей особистості (А. Ленд'єл-Сяркевич, Л. Майковська, О. Хоружа). Проте методичний аспект підготовки вчителя музики в проєкції полікультурної парадигми на основі педагогічного потенціалу музичного фольклору та народної творчості, зокрема України і Китаю, в науковій літературі представлений фрагментарно. Актуальність і недостатня науково-методична розробленість цієї проблеми, нагальні потреби педагогічної теорії і практики обумовили вибір теми дослідження: *«Методика підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю до роботи в умовах полікультурного середовища»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження входить до плану науково-дослідної роботи кафедри музичного мистецтва та хореографії Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського і складає частину наукового напрямку «Методологічні та методичні основи модернізації фахової підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін».

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського (протокол № 4 від 25 листопада 2010 р.).

Мета дослідження - розробити, теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність запропонованої методики підготовки майбутніх учителів музики до роботи в умовах полікультурного середовища, її принципів та педагогічних умов.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутнього вчителя музики в контексті національно-орієнтованої освітньої стратегії.

Предмет дослідження – методика підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю до роботи в умовах полікультурного середовища.

Відповідно до мети були сформульовані наступні завдання дослідження:

1. Проаналізувати стан розроблення досліджуваної проблеми в психолого-педагогічній літературі.
2. Розкрити сутність поняття «полікультурне середовище» в контексті національно-орієнтованої освітньої стратегії Китаю й України.
3. Побудувати компонентно-функціональну модель підготовки вчителя музики до роботи в умовах полікультурного середовища.
4. Обґрунтувати педагогічний потенціал музичного фольклору в підготовці майбутніх учителів музики України і Китаю.
5. Визначити критерії, показники та виявити стан підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю до роботи в умовах полікультурного середовища на основі традиційної методики фахового музичного навчання.
6. Розробити методику підготовки майбутніх учителів музики до роботи в умовах полікультурного середовища та перевірити ефективність запропонованої методики.

Методологічними та теоретичними засадами дослідження стали концептуальні положення: філософії освіти (В. Андрущенко, Б. Гершунський, Е. Кучменко, В. Лутай), гуманістичної педагогіки, методології і теорії національної виховної стратегії держав України і Китаю у контексті полікультурності (І. Бех, Н. Боревська, К. Іванюк, В. Карлова, Чі Яньхуей, Р. Осипець, О. Сухомлинська, В. Шульгіна, Хе Сі Ган); основ полікультурної освіти (О. Алексеева, Дж. Бенкс, Ван Сі, Дж. Гей, О. Гуренко, І. Іванов, Л. Каланторян, М. Кравц, Лі Пін, О. Мілова, С. Слітер, Я. Полякова, Тян Лі, Цао Ян, Чжен Тю Юе, Е. Яковлева), концепції і праці етнопсихологічної й етнокультурної проблематики (Г. Гачев, Л. Гумільов, В. Крисько, Лю Цін, Т. Стефаненко, С. Тушиліна, С. Черепанова); музикознавчі і музично-педагогічні дослідження музичного фольклору та його педагогічного

потенціалу (В. Анакін, Н. Батюк, З. Батюк, М. Дмитренко, М. Лановик, Ю. Ледняк, О. Марчук, О. Отич, М. Стельмахович, С. Садовенко, І. Юсупов, Чжан Цзюнь, Чан Ліїн, Ляню Юнь, О. Шпортун); наукові праці з питань організації підготовки вчителя (І. Зайченко, З. Курлянд, А. Ліненко, О. Піхота, С. Сисоева, В. Сластьонін, Л. Турищєва, Хуан Чженізе), у тому числі методичного забезпечення підготовки вчителя музики (А. Козир, О. Єременко, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Щолокова), полікультурної етнохудожньої освіти вчителя музики (Ван Дандан, Лю Цяньцян, Л. Майковська, Сунь Цзінань, Сай До Чі, Л. Гарасова, Ши Цзюнь-бо, Л. Філоненко).

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань і досягнення мети дослідження були використані три групи методів: *теоретичні*: аналіз нормативних документів, філософської, психолого-педагогічної, музикознавчої, музично-педагогічної літератури з метою обґрунтування актуальності теми дослідження, створення методологічної платформи експерименту; *емпіричні*: методи збору даних (анкетування, педагогічне спостереження, тести і тестові завдання, оцінка незалежних суддів); експеримент (констатувальний і формувальний) з метою виявлення стану підготовки майбутніх учителів музики до роботи в умовах полікультурного середовища в режимах традиційної й експериментальної методик; *математико-статистичні*: шкалування результатів дослідження, показання середніх величин, критерії результативності з метою якісного і кількісного аналізу результатів дослідження та забезпечення його вірогідності, критерій Фішера.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше:

- розроблені теоретико-методичні основи підготовки майбутнього вчителя музики до роботи в умовах полікультурності з застосуванням педагогічного потенціалу музичного фольклору; побудована її компонентно-функціональна модель; розроблена й експериментально перевірена поетапна методика підготовки майбутнього вчителя музики до роботи в умовах полікультурного середовища в системі діалогу культур «Захід – Схід» на основі трансформації художніх методів музичної народної творчості в методи музичного навчання, які класифіковані згідно педагогічним функціям музичного фольклору;

- у науковий термінологічний обіг уведене поняття «етнохудожня толерантність», розкрита його сутність; концептуально обґрунтована орієнтація на етномістецьку змістову лінію підготовки майбутнього вчителя музики;

- *уточнено поняття*: полікультурне освітнє середовище, «педагогічний потенціал музичного фольклору», «мультикультурний та інтеркультурний підходи»;

- *конкретизовано* зміст і структуру полікультурної, етнокультурної та етнохудожньої компетентності;

- *знайшли подальший розвиток* компетентнісний, мультикультурний, інтеркультурний, етнопедагогічний підходи у підготовці майбутнього вчителя музики.

Практичне значення одержаних результатів дисертації визначається можливістю використання матеріалів розробленого авторського спецкурсу

«Основи полікультурної компетентності» у навчальних програмах різних дисциплін професійно-орієнтованого блоку навчальних планів; розробки модифікованого варіанту методів роботи в малих групах на основі полікультурної і поліетнічної художньої проблематики; класифікацією народнопісенного репертуару Південного регіону України за етнічною ознакою, представленням репертуарного списку музичних творів китайських авторів на основі народної музичної лексики для ознайомлення українських студентів.

Результати дослідження *впроваджені* у навчальний процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка № 3239 від 22.12.2011), Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 07-1Д / 3909 від 15.12.2011), Кримського гуманітарного університету (довідка №3 від 23.01.2012), Сумського державного педагогічного університету імені А. Макаренка (довідка № 2143 від 25.12.2011), педагогічного університету Ху Джоу (Китай; довідка №9 від 18.03.2010).

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та методичні положення дисертації пройшли апробацію на міжнародних наукових конференціях: «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2009); «Сучасні проблеми та перспективи розвитку регіональної освіти» (Одеса, 2009); «Якість вищої освіти та проблеми підготовки фахівців у вищій школі» (Одеса, 2009); «Соціалізація особистості: культура, освітня політика, технології формування» (Суми, 2011); «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2011); «Сучасні освітні технології в професійній підготовці майбутніх фахівців» (Львів, 2011); на всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Тенденції сучасного культурного розвитку народів світу та проблеми художньо-естетичного виховання молоді» (Одеса, 2010); «Художньо-естетичне виховання молоді в умовах сучасних інформаційних процесів і технологій» (Одеса, 2011); на щорічних звітних наукових конференціях аспірантів і науковців інституту мистецтв Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (2009-2012).

Вірогідність і аргументованість результатів дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням його вихідних позицій; музикознавчим, мистецтвознавчим, фольклористичним, психолого-педагогічним аспектами; використанням комплексу взаємопов'язаних методів, відповідних до об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження; результатами кількісної та якісної експериментальної перевірки ефективності розробленої методики, яка включає наукові підходи, принципи, педагогічні умови, етапи їх застосування та спеціально розроблені методи; отриманими позитивними результатами, що підтверджуються математико-статистичною обробкою даних.

Публікації. Результати дослідження опубліковано у 12 одноосібних публікаціях автора, з яких 5 – у провідних наукових фахових виданнях з педагогіки.

Структура дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, списку використаних джерел (240

найменувань, з них 35 іноземними мовами, у тому числі 29 китайською), додатків. Загальний обсяг дисертації складає 266 сторінок, з них 188 сторінок основного тексту. Робота містить 6 таблиць, 21 рисунок, що разом з додатками становить 51 сторінку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі розкрито загальну характеристику роботи, обґрунтовано актуальність проблеми дослідження, визначений зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт, предмет, мету, задачі, розкрито методологічні основи дослідження; показано наукову новизну та практичне значення; наведено дані щодо апробації та впровадження результатів дисертації.

У першому розділі *«Теоретичні засади методики підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю в проєкції полікультурної освіти»* розкрито основні національні орієнтири освітньої стратегії України і Китаю, їх спільні погляди та принципи в контексті полікультурної парадигми; представлена характеристика полікультурної освіти в працях вітчизняних та зарубіжних науковців, визначено сутність поняття «полікультурне середовище»; розкрито сутність та компонентно-функціональну модель підготовки майбутніх учителів музики до роботи в умовах полікультурного середовища.

Формування особистості в умовах багатонаціональних держав зумовлено врахуванням особливостей полікультурного середовища, в якому дбайливо та ретельно зберігаються мистецькі цінності представників усіх етносів суспільства. Одним з факторів цього процесу стає підготовка корпусу вчителів, здатних та готових до роботи в умовах полікультурного середовища. Оскільки народне мистецтво, зокрема музика є джерелом передачі етнонаціонального досвіду, національної ідентичності, яка будується на особливостях уявлень картини світу, підготовка майбутніх учителів музики до роботи у полікультурному середовищі стає спільною проблемою педагогічної теорії і практики України та Китаю. Головною стратегією стає формування національної свідомості особистості як представника певного етносу та держави водночас. На це вказують нормативні документи з питань освітньої політики України і Китаю, зокрема: в Україні - Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття», Концепції національного виховання (1994, 1996 р.), Закон про Вищу освіту, інші; в Китаї - «Закон КНР про освіту» 1995 року, Державна національна програма «Китай – ХХІ століття», «Концепція безперервної системи національної освіти», «Концепція національного виховання» та ін. Спільність стратегій національної політики зумовила єдність провідних принципів: гуманізму, орієнтації на збереження національного і вивчення інонаціонального, спадкоємства, передачі досвіду попередніх поколінь наступним, опори на народні традиції, національного підходу в соціалізації молоді, врахування умов полікультурності, діалогу культур, етносоціального моніторингу, демократизації стилю викладацької

діяльності, інтеграції культурних надбань, орієнтації на спільні або схожі етнічні цінності.

У розділі показано, що концептуальним підґрунтям полікультурної освіти України та Китаю стали положення мультикультурної освіти, які виникли у багатоетнічних державах, особливо США, де етнічна мозаїчність зумовила створення особливих умов для навчання усіх без винятку етноменшин (Дж. Бенкс, Г. Гей, М. Крафт, К. Слітер). Через осмислення концепцій зарубіжних науковців щодо явищ мультикультури в освіті (В. Кузьменко, О. Мілова, І. Балицька, Я. Полякова, А. Джурицький, інші науковці), спостерігається «приміряння» наукових досягнень і до полікультурного розмаїття України і Китаю (І. Антонюк, Ван Бін, Го Сяо Чзнь, Л. Гончаренко, О. Грива, О. Гуренко, А. Ленд'єл-Сяркевич В. Остапенко, К. Терещенко, Тянь Лі, В. Чигір, Хе Сі Ган, Хуан Чжэнцзе, Чжі Цзинь Чжоу, Н. Якса). Вчені актуалізують значущість етнопедagogічних аспектів в полікультурному освітньому процесі (Ван Сі, З. Батюк, Н. Батюк, М. Насирова, М. Стельмахович, Л. Редькіна, О. Хоружа, С. Черепанова, В. Черкасова).

Оскільки вчитель музики за статусом своєї діяльності виходить за межі виключно уроків музики у більш широке соціокультурне середовище, в дослідженні застосовано поняття «полікультурного середовища» як «полігону» фахової діяльності вчителя музики. Полікультурне середовище – обставини, що об'єктивно виникли і характеризуються культурною взаємодією та акцентом на порозуміння різних етнічних груп, що проживають на спільній території, підтримуючи свою культурну ідентичність і створюючи спільні національні цінності в межах однієї держави. *У контексті фахової підготовки майбутнього вчителя музики полікультурне середовище представлене суспільною обставиною, що об'єктивно виникла і впливає на фахову діяльність: зумовлює цілеспрямоване застосування етнічних мистецьких надбань, етнохудожніх цінностей як засобу соціокультурного діалогу, вміння створювати атмосферу взаємопідтримки та поваги між представниками різних національних культур під час музичного навчання та художньо-творчої взаємодії.*

У розділі розкрито сутність поняття «полікультурне етнохудожнє середовище навчального процесу»; це соціокультурний феномен, що виникає в результаті культурно-діалогічного використання етнічних художніх традицій та продуктів народної художньої творчості як резерву педагогіки мистецтва в освітніх процесах, які враховують особливості етнічного складу регіонів контактного проживання представників різних етнокультур.

Основним науковим висловом, що пояснює ключовий феномен дослідження у дисертації визначено «підготовку майбутнього вчителя до роботи в умовах полікультурного середовища». Аналіз наукової літератури з теорії і практики психології праці показує неоднозначність понять «діяльність» та «робота». «Робота» в широкому розумінні і в контексті відмінностей від фахової діяльності передбачає більшу залежність від умов, в яких вона реалізується. Той факт, що в процесі роботи реалізуються певні фахові дії, фахові функції, тобто діяльність, відповідна професії і фаху, говорить про те,

що поняття робота більш широке, ніж поняття «фахова діяльність». Таким чином, в розділі поняття «робота» інтерпретовано як процес здійснення виробничих функцій з обраного фаху, зумовлених умовами, в яких вона реалізується. Робота вчителя музики в умовах полікультурного середовища передбачає здійснення фахової діяльності з урахуванням особливостей полікультурного регіону та зумовлена тими функціями, які покладаються на вчителя музики відповідно до потреб полікультурної освіти.

Це дало підстави розкрити сутність наукового вислову *«підготовка майбутнього вчителя музики до роботи в умовах полікультурного середовища»*. В дослідженні це - процес набуття досвіду, заснованого на знаннях, уміннях та навичках, що складають фахову полікультурну компетентність, яка забезпечує вчителю музики ефективність використання етнохудожніх надбань мистецької творчості в педагогічному та соціокультурному процесах, в яких вчитель музики виконує функції, зумовлені вимогами діалогу культур різних етнічних груп у контексті національної державної політики.

Структура підготовки майбутнього вчителя музики до роботи в умовах полікультурного середовища представлена компонентним і функціональним блоками. Компонентному відповідає полікультурна компетентність - складне інтегроване утворення, що включає етнокультурну та етнохудожню компетентності, які дозволяють вчителю музики вільно володіти художньо-виховним ресурсом мистецтва в процесі створення діалогу культур в умовах полікультурного середовища. Співставлення компетенцій етнокультурної та етнохудожньої компетентності дали можливість визначити виникнення спільних структур: досвід пізнання та переробки художньої інформації музичного фольклору; уміння та навички застосування виконання народних музичних творів в навчальному процесі полікультурного середовища; фахові якості особистості вчителя музики, які потрібні до роботи в полікультурному середовищі, його особистісні ціннісно-орієнтовані інтенції на полікультурну освіту. Це дало підстави обрати спільні *компоненти*: пізнавально-операційний, практиологічно-творчий та мотиваційно-ціннісний. Компоненти виконували відповідні до умов полікультурності *функції*: організаційно-координаційна, соціокультурно-ціннісна, освітньо-розвивальна та настановчо-комунікативна. Якість та виявлення зазначених функцій поєднано в окремий мобілізаційно-фаховий компонент.

Крім того, у змісті музично-педагогічної освіти було виділено пізнавальну етномистецьку лінію, яка охоплює етнокультурологічні знання, репертуар з народнопісенної творчості в автентичному варіанті та в класичних обробках, музично-фольклорні обрядові свята, народні музичні інструменти як їх супровід.

У другому розділі *«Методичні основи фахової підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю до роботи в умовах полікультурного середовища»* розкрито педагогічний потенціал народного музичного мистецтва, зокрема китайського та українського фольклору у фаховому навчанні майбутніх учителів музики України і Китаю; в межах методичної проєкції подаються зіставлення художніх образів, цінностей, жанрів, художнього методу створення та

розвитку творів народного музичного мистецтва. Обґрунтовано основні складники методики підготовки майбутніх учителів музики до роботи у полікультурному середовищі.

У розділі визначена генералізована роль музичного фольклору в підготовці майбутніх учителів музики до роботи в умовах полікультурного середовища (Г. Падалка, О. Олексюк, Г. Ніколаї, Тан Ян Тінг). Осмисленню підлягала інтерпретація педагогічного потенціалу музичного фольклору, який розумівся як концентрована сутнісна можливість даного виду мистецтва впливати на результативність вирішення художньо-педагогічних завдань, які покладаються на полікультурну освіту, зокрема: зацікавлене ставлення, розуміння та емоційно-позитивне сприйняття інтеркультурних зразків мистецтва, етнохудожніх явищ, що сприяє встановленню доброзичливих, толерантних стосунків між представниками різних етносів та націй у процесі художньої творчої діяльності, фахового мистецького навчання, а через це, і в соціокультурному середовищі.

Педагогічний потенціал музичного фольклору забезпечується наступними *факторами*: а) передачею у фольклорі досвіду попередніх поколінь наступним – етнопедагогічний фактор; б) розкриттям картини світу засобами фольклору – світоглядний фактор; в) розвитком художньо-образного мислення шляхом освоєння фольклорної символіки – художньо-образний фактор; г) формування почуття національної та етнічної ідентичності – національно-виховний фактор; д) етично-виховна багатовекторна спрямованість – деонтологічний фактор.

У розділі на основі теоретичних узагальнень обґрунтовані основні складники методики підготовки майбутніх учителів музики до роботи в умовах полікультурного середовища. Метою визначено підвищення ефективності процесу підготовки вчителя музики до роботи в умовах полікультурного середовища за рахунок позитивних змін щодо рівнів сформованості її компонентів. Досягнення мети здійснювалося на основі таких наукових *підходів*: культурологічний, етнопедагогічний, компетентнісний, творчодіяльнісний, середовищний підхід. *Педагогічними принципами* визначено: визнання демократичної сутності національної ідеї; орієнтація на регіональний сегмент культури; принцип міждисциплінарного синтезу; опори на педагогічний потенціал народно-мистецької творчості; принцип діалогу культур в системі «Захід- Схід»; єдності виховання, освіти і розвитку. У виборі педагогічних умов та методів здійснювалося дотримання принципу *врахування педагогічного потенціалу музичного фольклору*, притаманних йому художніх властивостей, зокрема, варіативності, контамінації (доповнення), синкретичності, імпровізаційності, сінестезійності, циклічності, ігрового характеру, які були застосовані у якості методів навчання музики та творчого розвитку. Основою методики стали наступні *педагогічні умови*: – цілеспрямоване впровадження полікультурної та музично-фольклорної проблематики до навчального процесу як змістовної основи етнокультурної компетентності; – стимулювання зацікавленості до етнохудожньої проблематики та спрямованість музичного навчання на художньо-педагогічну діяльність в умовах полікультурного середовища; – активізація ігрової діяльності на основі групових

організаційних форм навчання з урахуванням художнього діалогу і поглибленого усвідомлення художньо-ціннісної сутності музичної народної творчості основного етносу та етноменшин.

З орієнтацією на функції педагогічного потенціалу музичної народної творчості, фольклору та їх художніх властивостей в розділі класифіковано методи за домінуючим принципом, функцією, яку виконує фольклор: *інтеграційна група*, яка відповідала синкретичним властивостям фольклору: методи синкретизації видів творчої діяльності та синестезії сприйняття; метод контамінації у розумінні доповнення, додавання чогось нового до існуючої композиції твору; *когнітивно-аналітична група*, яка стимулювала образне мислення, формувала навички аналітичних дій по відношенню до музичної народної творчості і через це – до етнокультурних явищ: методи символізації, порівняння, метод художньо-драматургічного аналізу; аналіз конкретної ситуації; рішення практичних завдань; розгляд інцидентів, співставлення жанрів, образів, засобів відмінності; аналіз художньої трансформації жанрів; *комунікативна група*, яка дозволяла реалізувати діалогову сутність фольклору, посилити його значущість для полікультурного середовища: метод занурення в образ та символіку твору; діалогічне моделювання; метод запитання – пояснення; *група методів навчання*, яка безпосередньо забезпечувала організацію навчального процесу: лекція-презентація, що орієнтує у змістовій лінії курсу, мотивує, носить оглядовий виклад; пояснювально-ілюстраційний; лекція-дискусія, що охоплює аналітичний та проблемний методи; інтерактивна лекція; *група творчо-спонукальних методів*, яка забезпечувала зацікавлення студентів у підготовці до роботи в полікультурному середовищі з позицій реалізації власних творчих ресурсів, позицій усвідомлення вимог часу щодо умов полікультурної освіти: методи розробки або модифікації сценаріїв; метод варіювання та імпровізації, візуалізації; *ігрові методи*, які застосовувалися у відповідності до самої умовно-ігрової сутності фольклору: методи рольової та ділової гри (ігрове моделювання діяльності вчителя на уроці відповідно до умов і поставлених викладачем завдань). Цілісна модель експериментальної методики представлена на сторінці 11 (рис. 1).

У третьому розділі «Експериментальне дослідження підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю до роботи в умовах полікультурного середовища» розкриваються зміст та результати експериментальної роботи: дослідження стану підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю до роботи в умовах полікультурного середовища, сформованого на основі традиційної методики; динаміка результативності традиційної методики; перевірка ефективності експериментальної методики та аналіз результатів дослідження.

Експериментальне дослідження здійснювалося у три етапи: *попередній етап*, мета якого полягала у визначенні стану врахування полікультурних явищ та національно зорієнтованих стратегій у фаховій підготовці майбутніх учителів музики України та Китаю. Оглядовий аналіз навчальних планів, програм показав, що музичний фольклор використовується більше як

нормативна дисципліна або як художній матеріал для творчого виконавського самовираження, досягнення високого рівня виконавської майстерності.

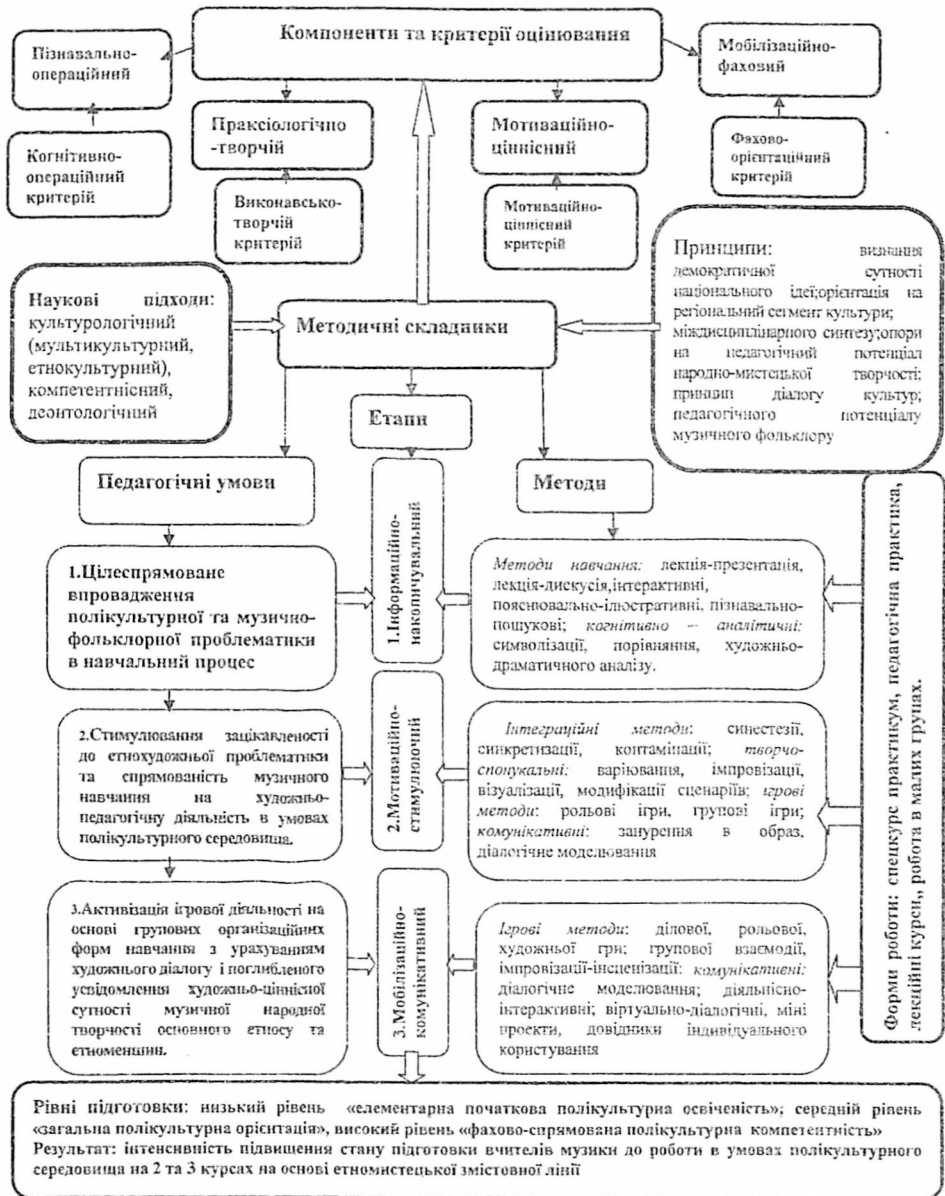

Рис.1 Методична модель підготовки вчителя музики до роботи в умовах полікультурного середовища

Основний етап педагогічної діагностики – констатувальний експеримент – здійснювався на двох типах груп: бакалаврах (4 курс), готових до роботи у школі; студентах II та III курсів, які навчаються за традиційною методикою.

Для педагогічної діагностики щодо стану підготовки майбутніх учителів музики до роботи в умовах полікультурного середовища було розроблено критерії та показники: *когнітивно-операційний*, який дозволяє оцінити ступінь сформованості фахового тезаурусу, полікультурної обізнаності та вміння оперувати аналітико - оцінними діями; його показниками були: усвідомлення особливостей полікультурного середовища в контексті музичного навчання; обізнаність в розмаїтті музичного фольклору, відповідного до культур національних меншин та домінуючого в державі національного етносу (українського або китайського), їх цінностей та традицій; розвиненість операцій мислення та асоціацій щодо художньо-фольклорних образів (аналітично-оцінна діяльність); *виконавсько-творчий*, за допомогою якого ми оцінювали міру використання креативності та відповідних умінь майбутнього вчителя у різних видах і формах виконавської діяльності на основі таких показників: наявність художньо-комунікативних умінь, основаних на етнохудожній та полікультурній інформації, до яких включено інтерперсональні вміння (активне слухання, асертивність, вирішення конфліктів); організаційно-методичні вміння щодо організації творчої взаємодії представників різних етносів у процесі навчання і в позакласних виховних заходах; творчо-виконавська діяльність із застосування музично-фольклорного репертуару різного етнічного походження; *мотиваційно-ціннісний*, за допомогою якого оцінювалася міра мотиваційного забезпечення студентів до роботи в умовах полікультурного середовища; його показниками визначено: якість ставлення та оцінювання фольклорної музичної творчості, цінностей етноменшин, полікультурних явищ тощо; наявність рефлексії (власного ставлення, фахової компетентності) та умотивованості на засвоєння етнохудожніх цінностей; сформованість толерантності (у спілкуванні, у поведінці, у сприйнятті мистецтва – «етнохудожня толерантність»); *фахово-орієнтаційний*, який дозволяв оцінити наявність фахової самореалізації у різних презентативних формах, що потребують специфічних функціональних дій вчителя музики, відповідних до полікультурного середовища; для цього обиралися такі показники: наявність педагогічної спрямованості засвоєних знань та набутого досвіду в галузі музичного фольклору (національного та етноменшин); орієнтація самоосвіти на роботу вчителя музики з урахуванням особливостей полікультурного середовища; якість застосування педагогічного потенціалу та цінностей етнохудожнього розмаїття фольклору в художньо-діалогічному процесі.

Добір методів, спеціальних завдань, шкали оцінювання та математико-статистичних процедур дозволили встановити три рівні стану підготовки майбутніх учителів музики до роботи в умовах полікультурного середовища:

Високий рівень, що відповідав стану «*Фахово-спрямована полікультурна компетентність*». До нього було віднесено студентів, які володіли достатньою поінформованістю у питаннях полікультурної освіти, обізнаністю в галузі музичного фольклору, його образності, символіки; у педагогічній та

виконавській практиці орієнтувалися на різноманітний етнічний фольклорний репертуар, ефективно застосовували сформовані художньо-комунікативні, організаційно-методичні та виконавсько-творчі навички у процесі вирішення завдань полікультурної проблематики; яскраво проявляли важливі особистісні якості для педагогічного процесу у полікультурному середовищі: асертивність, толерантність, емпатію тощо; виявляли ціннісне ставлення до народних традицій різних етносів, розуміли та доцільно застосовували педагогічний потенціал музичного фольклору в музичному навчанні, що проявлялося в рефлексивних процесах: пізнання, самопізнання та самостійної підготовки.

Середній рівень, що відповідав стану *«Загальна полікультурна орієнтація»*. До нього було віднесено студентів, які проявляли певну поінформованість щодо полікультурної освіти, проте не усвідомлювали своїх власних педагогічних завдань у полікультурному середовищі; коло їх інтересів було спрямовано на якісне виконання фольклорних творів; в педагогічному процесі вони невпевнено використовували набуті художньо-комунікативні, організаційно-методичні та виконавсько-творчі навички; їм властива вибірковість ціннісного ставлення до фольклору, натомість вони намагалися добре вчитися, тому ознайомлення з розмаїттям музичного фольклору різних етносів сприймали як нормативну вимогу; вони епізодично або за підтримкою викладача проявляли асертивність, їм також були властиві етнохудожня толерантність, емпатія, що проявлялося під час виконання музичних творів народних жанрів; проте вони не проявляли активного зацікавлення, усвідомлення та самостійності у підготовці до роботи у полікультурному середовищі.

Низький рівень, що відповідав стану *«Елементарно-початкова полікультурна освіченість»*. До нього було віднесено студентів, які слабо орієнтувалися в питаннях полікультурної освіти, розмаїтті фольклорних жанрів етноменшин, не виявляли бажання виконувати фольклорні твори в педагогічному процесі школи; слабо та невпевнено проявляли художньо-комунікативні, організаційно-методичні та виконавсько-творчі навички в умовно та реально створеному полікультурному середовищі; не виявляли в ньому відповідних до цього якостей; вони не усвідомлювали полікультурно-педагогічного потенціалу фольклору та своїх завдань щодо його застосування; не виявляли зацікавленості, самостійності та творчості в роботі з музичним фольклором під час педагогічної практики.

Математична обробка даних показала наступне: низький рівень: 4 курс – 47%; 2, 3 курси – 55%; середній рівень: 4 курс – 47%; 2, 3 курси – 42%; високий рівень: 4 курс – 6%; 2, 3 курси – 6%. Динаміка традиційної методики характеризувалася як повільна та слабо ефективна, що актуалізувало необхідність застосування методики, яка підвищить та оптимізує отримання більш високих результатів.

Формувальна методика запроваджувалася поетапно. На першому етапі – *«інформаційно-накопичувальному»* – застосовувалася перша умова, цілеспрямовано формувався *пізнавально-операційний компонент* підготовки студентів до роботи в умовах полікультурного середовища за рахунок створення інформаційного багажу щодо полікультурних реалій у педагогіці й усвідомлення педагогічного

потенціалу музичного фольклору як засобу вирішення завдань полікультурної освіти на основі вивчення мистецтва різних етносів. На цьому етапі застосовувалися *методи навчання* – лекція-презентація, лекція-дискусія, інтерактивні, пояснювально-ілюстративний, пізнавально-пошукові; *когнітивно-аналітичні методи* – символізації, порівняння, художньо-драматичного аналізу, розгляд інцидентів. На другому етапі – «мотиваційно-стимулюючому» – застосовувалася друга педагогічна умова, яка була спрямована на формування *практиологічно-творчого та мотиваційно-ціннісного компонентів* шляхом стимулювання мотивації до опанування навичками застосування музичного фольклору з метою вирішення завдань, що виникають у полікультурному середовищі. На цьому етапі здійснювалося практичне використання художніх методів музичного фольклору у формуванні творчої діяльності майбутнього вчителя музики в роботі з різноманітним етнохудожнім матеріалом у педагогічному процесі з дітьми. На цьому етапі застосовувалися: *інтеграційні методи* – синестезії, синкретизації, контамінації; *творчо-спонукальні методи* – варіювання, імпровізації, візуалізації, модифікації сценаріїв; *ігрові методи*: моделювання, рольові ігри, групові ігри; *комунікативні* – занурення в образ, діалогічне моделювання. На третьому етапі – «мобілізаційно-комунікативному» – застосовувалася третя педагогічна умова, яка дозволяла набуті знання та навички, свої творчі можливості реалізувати в різних педагогічних ситуаціях, які виникають у полікультурному середовищі і вимагають від вчителя виконання певних функцій у процесі музичного навчання учнів різного етнічного походження, створюючи умови, однаково комфортні для всіх. На цьому етапі зосереджувалася увага на формуванні мотиваційно-ціннісного та мобілізаційно-фахового компонентів. Застосовувалися: *ігрові методи* – ділової, рольової, художньої гри; групової взаємодії, імпровізації-інсценізації; *комунікативні* – діалогічне моделювання; діяльнісно-інтерактивні; віртуально-діалогічні, міні-проекти, довідники індивідуального користування.

Основною організаційною формою був спецкурс-практикум «Основи полікультурної компетентності майбутнього вчителя музики». У межах курсу застосовувалися *методи роботи в малих групах* за допомогою відповідних технік: «ажурна пилака», «мета-план», дебати «за і проти», «рольові ігри з інсценізацією» тощо. Саме вони виявилися найбільш ефективними.

У результаті застосування математично-статистичної обробки отриманих даних, що показані у таблиці 1, було встановлено підвищення розподілу досліджуваних за рівнями.

Так, в експериментальній групі показники високого рівня підвищилися з 3% до 29%; середнього – з 42% до 48%, низького – зменшилися з 55% до 23%. Тоді як у контрольній групі таких результатів не спостерігалось: показники високого рівня не збільшилися, середнього – зросли з 42% до 52%, низького – зменшилися з 55% до 45%. Загальний Kf в ЕГ підвищився на 1,2; тоді як в КГ – на 0,2.

Порівняльні результати експериментальної та контрольної груп

Рівні	ЕГ				Динаміка змін		КГ				Динаміка змін	
	До початку		Наприкінці				До початку		Наприкінці			
	Абс.	%	Абс.	%	≤ (%)	≥ (%)	Абс.	%	Абс.	%	≤ (%)	≥ (%)
Високий	1	3	9	29	29		1	3	1	3	0	0
Середній	13	42	15	48	3		13	42	16	52	10	
Низький	17	55	7	23		32	17	55	14	45		10
Загальний Kf	4,7	5,9	1,2		4,7	4,9	0,2					

Перевірка отриманих даних за критерієм ϕ^* Фішера, показала, що отримане емпіричне значення знаходиться в зоні значущості (3. 059), що також підтверджує достовірність ефективності запропонованої методики.

Отже, запропонована методика є ефективною.

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено теоретичні узагальнення та експериментально доведено методику підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю до роботи в умовах полікультурного середовища на основі музичного фольклору, який має міцний педагогічний потенціал, сукупність художніх методів, які можуть бути застосовані в педагогічному процесі. Орієнтація на музичний фольклор дозволяє гнучко пристосовувати навчальну стратегію до мінливості полікультурного середовища.

1. У таких багатонаціональних державах, як Україна і Китай освітня політика дотримується стратегії на консолідацію суспільства шляхом збереження національних традицій, які за своїми ознаками характеризуються етнокультурним розмаїттям. Полікультурність у таких державах має глибоке історичне коріння, однак, глобалізаційні світові тенденції роблять полікультурний простір рухливим та структурно неусталеним. Аналіз літературних джерел показав, що актуальним завданням педагогічної науки України і Китаю є підготовка вчителів музики до роботи в умовах полікультурного середовища на основі історично сформованих цінностей, зрозумілих й близьких народів і становлять сутність національної ідеї та стратегії національного виховання. Незважаючи на філософсько-освітній плюралізм щодо питань підходів до модернізації освітніх систем, опора на гуманістичні та етнопедagogічні властивості народного мистецтва в підготовці майбутніх учителів музики стає спільним принципом у державній стратегії

мистецько-педагогічної освіти вищої школи України та Китаю, яка враховує культурну глобалізацію та культурну регіоналізацію в підготовці фахівців. Це дає можливість забезпечити студентів з Китаю ефективною методикою підготовки до роботи в полікультурному середовищі під час навчання в університетах України.

2. Полікультурне середовище розуміється в дослідженні як обставини, що об'єктивно виникли і характеризуються культурною взаємодією та акцентом на порозумінні різних етнічних груп, які проживають на спільній території, підтримуючи свою культурну ідентичність і створюючи спільні національні цінності в межах однієї держави. Робота вчителя музики в умовах полікультурного середовища передбачає здійснення фахової діяльності з урахуванням особливостей полікультурного регіону та зумовлена тими функціями, які покладаються на вчителя музики відповідно до потреб полікультурної освіти.

3. Підготовка майбутнього вчителя музики до роботи в умовах полікультурного середовища в дослідженні інтерпретується як процес набуття досвіду, заснованого на знаннях, уміннях та навичках, які складають фахову полікультурну компетентність та забезпечують учителям музики ефективність використання етнохудожніх надбань мистецької творчості в педагогічній та соціокультурній діяльності в межах діалогу культур різних етнічних груп у контексті національної державної політики. Компонентно-функціональна модель підготовки майбутнього вчителя музики до роботи в умовах полікультурного середовища охоплює такі компоненти: пізнавально-операційний, практично-творчий, мотиваційно-ціннісний та мобілізаційно-фаховий, що відповідав за якість виконання особливих функцій вчителя музики в умовах полікультурного середовища: організаційно-координаційну, соціокультурно-ціннісну, освітньо-розвивальну та настановчо-комунікативну.

4. Поняття «педагогічний потенціал музичного фольклору» тлумачиться як сконцентрована сукупність функціональних можливостей даного виду мистецтва впливати на результативність художньо-педагогічних завдань, які покладаються на полікультурну освіту. У цьому контексті до функцій педагогічного потенціалу фольклору віднесено: національно-виховну, ціннісно-орієнтаційну, функцію збереження культурних традицій, розвитку художньо-образного мислення. Особливі художні методи фольклору: варіативність та імпровізаційність; синкретизм та синестезія; жанроутворення і циклізація, зумовлена циклічністю явищ у природі, у житті; контамінація; символізація та їх сукупність зі змістовою лінією, що охоплювала етнокультурологічні знання, народнописенну творчість, музично-фольклорну обрядовість, народно-інструментальну музичну спадщину створили ґрунт для експериментальної методики.

5. Констатувальний експеримент здійснювався на основі розроблених критеріїв та показників, що відповідали компонентній структурі досліджуваного феномену. Було обрано наступні критерії: когнітивно-операційний, виконавсько-творчий, мотиваційно-ціннісний, фахово-

орієнтаційний. Результати констатувального експерименту показали повільну динаміку традиційної методики та наступні результати розподілу студентів бакалаврів за рівнями: *низький рівень* «елементарна початкова полікультурна освіченість» - 47% досліджуваних; середній рівень «загальна полікультурна орієнтація» - 47%; високий рівень «фахова-спрямована полікультурна компетентність» - 6% досліджуваних.

6. Результативність застосування експериментальної методики доводить, що підвищення ефективності процесу підготовки вчителя музики до роботи в умовах полікультурного середовища здійснюється на основі: авторського спецкурсу-практикуму «Основи полікультурної компетентності майбутнього вчителя музики»; дотримання таких етапів: перший етап «Інформаційно-накопичувальний»; другий етап «Мотиваційно-стимулюючий»; третій етап «Мобілізаційно-комунікативний»; відповідних до них педагогічних умов: цілеспрямоване впровадження полікультурної та музично-фольклорної проблематики в навчальний процес; стимулювання зацікавленості до етнохудожньої проблематики та спрямованість музичного навчання на художньо-педагогічну діяльність в умовах полікультурного середовища; активізації ігрової діяльності на основі групових організаційних форм навчання з урахуванням художнього діалогу і поглибленого усвідомлення художньо-ціннісної сутності музичної народної творчості основного етносу та етноменшин. Серед методів найбільш результативними були: методи роботи в малих групах; ділові ігри, які умовно створюють ефект полікультурного середовища; методи творчого розвитку, що ґрунтуються на художньо-властивих ресурсах самого фольклору: варіативність, синестезія, контамінація, символізація; жанрове та образне співставлення китайського та українського музичного фольклору та народних традицій.

Подальшою галуззю дослідження можуть бути розробки окремих методик підготовки майбутніх учителів музики до роботи в умовах полікультурного середовища в різних видах фахового музичного навчання з застосуванням технологій роботи в малих групах і створенням умовних ігрових ситуацій полікультурного середовища.

Основні результати дослідження відображено в таких публікаціях автора:

1. У Ифан. Этнокультурный компонент в профессиональной подготовке учителей музыки в Китае и Украине / У Ифан // Наук. часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. – К. : Вид-во НПУ, 2009. – Вип. 7(12). – С.122-128.
2. У Ифан. Структурная модель этнокультурной компетентности будущих учителей музыки / У Ифан // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал №7 (9), 2010.– Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка. – С. 202-209.
3. У Ифан. Сутність етнокультурної компетентності майбутніх учителів музики /У Ифан // Науковий вісник Південноукраїнський національний

- педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (збірник наукових праць) № 1-2. - Одеса: ПНПУ імені К.Д.Ушинського, 2010. – С. 191-197.
4. У Іфан. Застосування спецкурсу «Основи полікультурної компетентності майбутнього вчителя музики» в процесі фахового навчання / У Іфан // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського (збірник наукових праць) № 11-12. – 2011. – Одеса: ПНПУ імені К.Д.Ушинського. – С. 234-240.
5. У Іфан. Методика вдосконалення етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання / У Іфан // Наук. часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. – К. : Вид-во НПУ, 2011. – Серія 14. Вип. 11(16).– С.109 -113.
6. У Іфан. Педагогічний потенціал народного мистецтва у професійній підготовці майбутніх учителів Китаю і України / У Іфан // Якість вищої освіти та проблеми підготовки фахівців у вищій школі», міжнародна науково-практична конф. 2009 р. – Одеса, Букаєв Вадим Вікторович, 2009. – С. 104-106.
7. У Іфан. Совершенствование системы фиксации нотной записи в преподавании музыки в Китае (исторический аспект) / У Ифан // Сучасні проблеми та перспективи розвитку регіональної освіти: Матеріали міжнародної науково-практичної студентської конференції. 30 жовтня 2009. – Одеса: Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського, 2009. – С.96-98.
8. У Іфан. Методика діагностики етнокультурної компетентності майбутніх учителів музики / У Іфан // Тенденції сучасного культурного розвитку народів світу та проблеми художньо-естетичного виховання молоді: матеріали конференції молодих учених та студентів. Випуск другий. – Одеса, 2010.– 27-29 с.
9. У Ифан. К проблеме концепции национального воспитания молодёжи в политике Китайской Народной Республики: педагогический аспект / У Ифан // Соціалізація особистості: культура, освітня політика, технології формування: матеріали міжнародної наукової конференції молодих учених і студентів. 20-21квітня 2011 р. Суми. – Суми: СумДПУ, 2011.– С. 59-61.
10. У Іфан. Професійна підготовка майбутніх учителів музики з Китаю та України в умовах полікультурного середовища / У Іфан // Сучасні освітні технології у професійній підготовці майбутніх фахівців. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 20-річчю Незалежності України. 25-26 жовтня 2011р. – Львів, 2011. – С. 251-252.
11. У Іфан. Основи полікультурної компетентності. Навчальна програма спецкурсу – практикуму і методичні рекомендації / У Іфан. – Одеса: ПНПУ імені К.Д.Ушинського, 2011. – 36с.
12. У Ифан. Формирование художественной толерантности будущих учителей музыки на основе музыкального фольклора / У Ифан // Художньо-естетичне виховання молоді в умовах сучасних інформаційних процесів і технологій: Матеріали конференції молодих учених та студентів (28-30 жовтня 2011 р.) Ч.2. – Одеса, 2011. – С.37-39.

АНОТАЦІЇ

У Ифан. Методика підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю до роботи в умовах полікультурного середовища. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Київ, 2012.

У дисертації актуалізоване питання щодо підготовки майбутніх учителів, зокрема учителів музики до роботи в умовах полікультурності. На основі визначення спільних поглядів зарубіжних, українських та китайських вчених, світової практики щодо зазначеної проблеми обрано освітню змістову лінію методики – етнокультурну проблематику та музичний фольклор.

Підготовка майбутнього вчителя музики до роботи в умовах полікультурного середовища розуміється як процес набуття досвіду, заснованого на знаннях, вміннях та навичках, що складають фахову полікультурну компетентність, яка забезпечує вчителю музики ефективність використання етнохудожніх надбань мистецької творчості в педагогічній та соціокультурній діяльності в межах діалогу культур різних етнічних груп в контексті національної державної політики. Компонентно-функціональна модель підготовки зазначеного феномену охоплює пізнавально-операційний, праксіологічно-творчий, мотиваційно-ціннісний та мобілізаційно-фаховий компоненти; їх формування здійснюється на ґрунті етнокультурологічних знань, народнопісенної творчості, музично-фольклорної обрядовості, народно-інструментальної музичної спадщини.

Основою методики визначено поетапне впровадження педагогічних умов, яким відповідали спеціально розроблені методи та техніки їх реалізації. Пропоновані методи класифіковані у відповідності до функцій педагогічного потенціалу фольклору та роботи вчителя музики в умовах полікультурного середовища.

Ключові слова: мультикультурна освіта, полікультурне середовище, вчитель музики, полікультурна компетентність, етнохудожня компетентність, педагогічний потенціал фольклору.

У Ифан. Методика подготовки будущих учителей музыки Украины и Китая к работе в условиях поликультурной среды. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 - теория и методика музыкального обучения. Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова, Киев, 2012.

В диссертации представлено теоретико-экспериментальное исследование и его результаты по проблеме подготовки будущих учителей музыки к работе в условиях поликультурной среды и эффективной методики такой подготовки. Определены общие и актуальные позиции по данной проблеме в мировой педагогической теории и практике, в частности, в музыкальном образовании

Украины и Китая. На основе анализа литературы выбраны общепедагогические принципы и образовательная содержательная линия - этнокультурная проблематика и музыкальный фольклор.

Подготовка будущего учителя музыки к работе в условиях поликультурной среды интерпретируется как процесс приобретения опыта, основанного на знаниях, умениях и навыках, составляющих профессиональную поликультурную компетентность, обеспечивающую учителю музыки эффективность использования этнохудожественных ценностей, музыкального фольклора в педагогической и социокультурной деятельности в рамках диалога культур различных этнических групп в контексте национальной государственной политики. Компонентно-функциональная модель подготовки будущего учителя музыки к работе в условиях поликультурной среды охватывает познавательный-операционный, праксиологично-творческий, мотивационно-ценностный и мобилизационно-профессиональный компоненты.

В исследовании сделан акцент на педагогическом потенциале особых художественных методов фольклора: вариативность и импровизационность; синкретизм и синестезия; жанрообразование и циклизация, контаминация, символизация.

Основой методики определено поэтапное внедрение педагогических условий, которым соответствовали специально разработанные методы и техники их реализации. Организационной формой был спецкурс - практикум «Основы поликультурной компетентности будущего учителя музыки». Математико-статистическая обработка результатов подтвердила эффективность предложенной методики.

Ключевые слова: мультикультурное образование, поликультурная среда, учитель музыки, поликультурная компетентность, этнохудожественная компетентность, педагогический потенциал фольклора.

Wu Yi fang. Methods of preparing future music teachers of Ukraine and China to work in multicultural environment. - Manuscript.

Ph.D Thesis in Pedagogical Sciences, specialty 13.00.02 - theory and methods of music teaching. - National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, 2012.

The thesis actualizes the issue of preparing future teachers, including music teachers, to work in multicultural environment. By defining common views of foreign, Ukrainian and Chinese scientists and international practice on this issue, an educational content-line of the methodology was chosen - ethnocultural issues and musical folklore.

Preparation of future music teachers to work in multicultural environment is understood as the process of experience gaining based on knowledge, skills and techniques that constitute a professional polycultural competence, which enables music teacher to efficiently use ethnic and artistic heritage in pedagogical and social and cultural activities within the dialogue of cultures of different ethnic groups in the context of national policy. The component-functional model of preparation of this phenomenon covers cognitive and operational, praxeological and creative, motivational and value-oriented, as well as mobilization and professional

components, their formation is done on the basis of ethnocultural knowledge, folklore and song- creation art, music and folk ritualism, folk - instrumental musical heritage.

The methodology is based on a phased implementation of pedagogical conditions, which are in line with specially developed methods and techniques for their implementation. Proposed methods are classified according to the functions of educational potential of folklore and the work of music teacher in a multicultural environment.

Keywords: multicultural education, multicultural environment, music teacher, polycultural competence, ethnic and artistic competence, pedagogical potential of folklore.

НБ НПУ

100153212